

บทที่ 4

ผลการทดลอง

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานและสภาพเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกร

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ ในท้องที่ 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหนองโน บ้านกุดแคน บ้านหนองอีดำ บ้านนานกเขียน บ้านหนองโนหมู่ 2 บ้านสวนมอน บ้านกุดแคนหมู่ 2 และบ้านหนองโนหมู่ 3 รวมจำนวนทั้งหมด 1,990 ครัวเรือน พบว่าลักษณะพื้นฐานและสภาพเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวนี้เกษตรกรส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็น 30.50 เปอร์เซ็นต์ จบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็น 37.79 เปอร์เซ็นต์ ประกอบอาชีพหลักในการทำนา คิดเป็น 87.23 เปอร์เซ็นต์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 6-10 คน คิดเป็น 65.82 เปอร์เซ็นต์ รายได้ภายในครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่มาจากทางด้านพืชอยู่ระหว่าง 1,001-2,000 บาท/เดือน คิดเป็น 42.81 เปอร์เซ็นต์ ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานและสภาพเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของเกษตรกร

รายการ	จำนวนเกษตรกร	
	ราย	ร้อยละ
จำนวนเกษตรกร	1,990	100
1. เพศชาย	1,453	73.02
2. เพศหญิง	537	26.98
อายุ	1,990	100
น้อยกว่า 30	148	7.43
31-40	582	29.24
41-50	607	30.50
51-60	261	13.13
มากกว่า 60	392	19.69

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวนเกษตรกร	
	ราย	ร้อยละ
การศึกษา	1,982	100
1. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	749	37.79
2. จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	725	36.57
3. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	204	10.29
4. จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	155	7.82
5. จบระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า	149	7.51
อาชีพหลัก	1,990	100
1. ทำนา	1,736	87.23
2. ทำไร่	137	6.88
3. รับราชการ	79	3.96
4. รับจ้าง	38	1.90
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	1,990	100
น้อยกว่า 5 คน	470	23.61
6-10 คน	1,310	65.82
มากกว่า 10 คน	210	10.55
รายได้ภายในครอบครัวต่อเดือน	1,990	100
ต่ำกว่า 1,000	528	26.53
1,001-2,000	852	42.81
2,001-3,000	395	19.84
3,001-4,000	169	8.49
มากกว่า 4,000	46	2.31

2. ข้อมูลสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงปลุสตัวพื้นที่ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.1 จำนวนของโคเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อครัวเรือน

จากตารางที่ 4.2 ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าจำนวนโคเนื้อเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เลี้ยงในพื้นที่ดังกล่าวนี้มีโคเนื้อช่วงอายุต่างๆกัน โดยช่วงอายุโคระยะรุ่นมีจำนวนเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 6.98 และรองลงมา คือ โคแม่พันธุ์และโคพ่อพันธุ์ เท่ากับ 3.51 และ 1.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 จำนวนของโคเนื้อที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อครัวเรือน

รายการ	จำนวนโคเนื้อ (ตัว)		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
โคพ่อพันธุ์	0	3	1.32
โคแม่พันธุ์	1	12	3.51
โคระยะรุ่น	1	21	6.98
รวมทั้งหมด	1	32	6.45

2.2 จำนวนกระบือที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อครัวเรือน

จากตารางที่ 4.3 ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าจำนวนกระบือเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เลี้ยงในพื้นที่ดังกล่าวนี้มีกระบือช่วงอายุต่างๆกัน โดยช่วงอายุกระบือระยะรุ่นมีจำนวนเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ 5.92 และรองลงมา คือ กระบือแม่พันธุ์และกระบือพ่อพันธุ์ เท่ากับ 3.12 และ 0.56 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 จำนวนกระบือที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อครัวเรือน

รายการ	จำนวนกระบือ (ตัว)		
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย
กระบือพ่อพันธุ์	0	2	0.56
กระบือแม่พันธุ์	1	3	3.12
กระบือระยะรุ่น	1	8	5.92
รวมทั้งหมด	1	13	5.35

ตารางที่ 4.7 เปอร์เซ็นต์สัตว์ปีกที่เกษตรกรเลี้ยงภายในครัวเรือน

รายการ	เปอร์เซ็นต์สัตว์ปีก
จำนวน 1-50 ตัว	84.18
จำนวน 51-100 ตัว	12.04
จำนวนมากกว่า 100 ตัว	3.78
รวม	100

3. ชนิดของอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์

จากตารางที่ 4.7 ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ด้านชนิดของอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรพบว่า โคนื้อและกระบืออาหารหลักๆที่ได้รับ คือ หญ้าสดหรือหญ้าแห้ง ฟางข้าว เท่ากับ 100 เปอร์เซ็นต์ และโคนื้อมีการเสริมพวกอาหารชั้นบ้างเป็นบางครั้ง ส่วนสูตรชนิดของอาหารจะเป็นพวกรำผสมหัวอาหารมากที่สุด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา คือ รำข้าว ปลายข้าว และอาหารสำเร็จรูป คือ 31.82 และ 18.18 ตามลำดับ และชนิดของอาหารสัตว์ปีกส่วนใหญ่เป็นปลายข้าวและข้าวเปลือก คิดเป็น 83.39 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 4.8 ชนิดของอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์

รายการ	เปอร์เซ็นต์
โค	
หญ้าสดหรือหญ้าแห้ง	100
ฟางข้าว	100
อาหารชั้น	30.95
กระบือ	
หญ้าสดหรือหญ้าแห้ง	100
ฟางข้าว	100
สุกร	
รำข้าวปลายข้าว	31.82
รำผสมหัวอาหาร	50
อาหารสำเร็จรูป	18.18

สัตว์ปีก

ปลายข้าว ข้าวเปลือก	83.39
อาหารสำเร็จรูป	13.78
เศษอาหาร	2.83

4. การจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อ กระบือ สุกร และสัตว์ปีกของเกษตรกร

จากตารางที่ 4.8 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ด้านการจัดการเลี้ยงดูสัตว์เลี้ยงแต่ละชนิดของเกษตรกรนั้น พบว่า แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่มาจากบ่อน้ำที่ขุดเอง เท่ากับ 58.40 เปอร์เซ็นต์ ด้านความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีความรู้ระดับปานกลาง คิดเป็น 60.04 เปอร์เซ็นต์ และได้รับคำแนะนำการเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็น 50.22 เปอร์เซ็นต์ ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่งสัตวบาลเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำในการเลี้ยงสัตว์ต่างๆ คิดเป็น 39.76 เปอร์เซ็นต์ และหากเป็นคำแนะนำเกี่ยวกับโรคสัตว์จะเป็นเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และสัตวแพทย์เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็น 38.90 เปอร์เซ็นต์

ลักษณะคอกที่ใช้เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นแบบชั่วคราว คิดเป็น 40.72 เปอร์เซ็นต์ รูปแบบการเลี้ยงส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบการเลี้ยงใต้ถุนบ้าน คิดเป็น 50.45 เปอร์เซ็นต์ การเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรมีการให้อาหารเสริมเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็น 89.00 เปอร์เซ็นต์ การทำความสะอาดส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็น 55.49 เปอร์เซ็นต์ การจัดการสุขาภิบาลและการป้องกันโรคส่วนใหญ่อยู่นี้นระดับปานกลาง คิดเป็น 58.42 เปอร์เซ็นต์ ระบบการควบคุมป้องกันโรคด้วยการทำวัคซีนภายในฟาร์มนั้นมีสูง คิดเป็น 84.55 เปอร์เซ็นต์ แหล่งจำหน่ายสัตว์ส่วนใหญ่เป็นตลาดนัด 35.05 เปอร์เซ็นต์ และแหล่งทุนในการเลี้ยงสัตว์มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรมากถึง 30.49 เปอร์เซ็นต์ ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.9 การจัดการเลี้ยงดูโคเนื้อ กระบือ สุกร และสัตว์ปีกของเกษตรกร

รายการ	เปอร์เซ็นต์
แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์	
แหล่งน้ำธรรมชาติ	26.53
บ่อน้ำขุดเอง	58.40
น้ำประปา	15.07

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	เปอร์เซ็นต์
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกร	
มาก	38.72
ปานกลาง	60.04
น้อย	1.24
คำแนะนำการเลี้ยงสัตว์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ	
มาก	43.90
ปานกลาง	50.22
น้อย	5.88
บุคคลที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาหารสัตว์	
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	32.08
สัตวแพทย์	16.00
สัตวบาล	39.76
เพื่อนเกษตรกร	14.55
อาสาสมัคร	2.18
ไม่มี	1.31
บุคคลที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโรคสัตว์	
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	38.90
สัตวแพทย์	37.84
สัตวบาล	10.04
เพื่อนเกษตรกร	3.47
อาสาสมัคร	3.69
ไม่มี	6.06
ลักษณะคอกหรือโรงเรือน	
ถาวร	21.90
ชั่วคราว	40.72
กึ่งถาวร	37.38

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

รายการ	เปอร์เซ็นต์
รูปแบบการเลี้ยงสัตว์	
ฟาร์มขนาดเล็ก	12.75
เลี้ยงใต้ถุน	50.45
ปล่อยให้หากินเอง	36.80
การให้อาหารเสริม	
มี	89.00
ไม่มี	11.00
การทำความสะอาดโรงเรือน	
มาก	24.90
ปานกลาง	55.49
น้อย	19.61
การจัดการสุขาภิบาลและป้องกันโรค	
มาก	39.00
ปานกลาง	58.42
น้อย	2.58
โปรแกรมการทำวัคซีนและถ่ายพยาธิ	
มี	84.55
ไม่มี	15.45
แหล่งจำหน่ายสัตว์	
ตลาดนัด	35.05
พ่อค้าคนกลาง	30.00
อื่น	34.95
แหล่งทุนในการเลี้ยงสัตว์	
ตนเอง	24.00
สหกรณ์การเกษตร	15.45
ธนาคารเพื่อการเกษตร	30.49
กองทุนหมู่บ้าน	23.85
อื่นๆ	6.21

5. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเลี้ยงปลุสัตว์ของเกษตรกร

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงสัตว์ (โคเนื้อ กระบือ สุกร และไก่) ของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะขาดแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และปัญหาด้านขาดการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการในการเลี้ยงสัตว์จากหน่วยงานของรัฐให้กับเกษตรกร

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY